

การเลี้ยงโคเนื้อ และกระบือแบบประณีต Intensive Farm

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการปศุสัตว์ที่ 4
กองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์

0-4377-7600

0-4377-7107

trms-msk.dld.go.th

Email : trms_msk@dld.go.th

การเลี้ยงโคเนื้อและกระบือแบบประณีต (Intensive Farm)

การเลี้ยงโคเนื้อและกระบือแบบประณีต (Intensive Farm System) เป็นการจัดการฟาร์มเลี้ยง โคเนื้อและกระบือสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่เลี้ยงแม่พันธุ์โคเนื้อหรือแม่พันธุ์กระบือ ภายใต้ระบบการบริหารจัดการพื้นที่ อุปกรณ์ และเครื่องมือเท่าที่จำเป็นให้เหมาะสมกับแรงงาน โดยใช้เวลาไม่เกินวันละ 4 ชั่วโมง เพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปล่อยเลี้ยงที่มีจำกัด เนื่องจากเกษตรกรส่วนใหญ่จำเป็นต้องไปใช้ปลูกพืชเศรษฐกิจที่ให้ผลตอบแทนที่เร็วกว่า ประกอบกับในภาวะเศรษฐกิจที่มีค่าใช้จ่ายในการครองชีพสูง ทำให้เกษตรกรจำเป็นต้องปรับใช้เวลาไปประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรอื่นๆ เพื่อให้สามารถอยู่ได้ภายใต้สภาวะเศรษฐกิจในยุคปัจจุบัน ดังนั้น ศูนย์วิจัยและพัฒนาการปศุสัตว์ที่ 4 จึงได้จัดทำฟาร์มสาธิตการเลี้ยงโคเนื้อและกระบือแบบประณีต ภายใต้สภาพพื้นที่ของจังหวัดมหาสารคามที่อยู่นอกเขตชลประทาน เป็นพื้นที่ราบเรียบ ดินมีลักษณะร่วนหยาบปนดินทราย และมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยตลอดปีน้อยกว่า 2,540 มิลลิเมตร ซึ่งมีการจัดการฟาร์ม ดังนี้

แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือ

- ▶ **แรงงาน 1 คน**
- ▶ **รถเข็น 1 คัน**
กว้าง 70 เซนติเมตร
ยาว 150 เซนติเมตร
สูง 40 เซนติเมตร บรรจุหญ้าได้เต็มที่ 40-60 กิโลกรัม/ครั้ง
- ▶ **เครื่องตัดหญ้าสะพายไหล่**
ขนาด 1.5 แรงม้า 1 เครื่อง
ตัดได้ 165 กิโลกรัม/ชั่วโมง
- ▶ **เครื่องหั่นสับ** ขนาด 1.5 แรงม้า
1 เครื่อง สับได้ 120 กิโลกรัม/ชั่วโมง
- ▶ **เครื่องสูบน้ำ** 1 แรงม้า 2 เครื่อง
(สูบน้ำและส่งน้ำ เนื่องจากระยะทางไกล*)
- ▶ **ถังหมักหญ้า**
ขนาด 150 ลิตร จำนวน 40 ใบ
(หมักหญ้าได้ 60 กิโลกรัม/1ถัง)

การจัดการโรงเรือนสำหรับเลี้ยงแม่พันธุ์โคเนื้อหรือแม่พันธุ์กระบือ จำนวน 5 ตัว

- ▶ **พื้นที่คอก** ขนาด 15X15 เมตร
ประกอบด้วยพื้นที่ภายในโรงเรือนขนาด 3X6 เมตร
- ▶ **รางอาหาร** กว้าง 0.80 เมตร
ยาว 5.60 เมตร สูง 0.60 เมตร
- ▶ **อ่างอาบน้ำ** (เฉพาะกระบือ)
กว้าง 2 เมตร ยาว 3 เมตร
ลึก 0.70 เมตร บรรจุน้ำ 3,000 ลิตร
- ▶ **แรงงาน 1 คน** ใช้เวลาทำความสะอาดคอก 30 นาที/วัน
- ▶ **โคเนื้อให้มูลสัตว์** เฉลี่ย 7.50 กิโลกรัม/ตัว/วัน
- ▶ **กระบือให้มูลสัตว์** เฉลี่ย 11 กิโลกรัม/ตัว/วัน
- ▶ **ต้นทุน :** โรงเรือน 23,650 บาท
และอ่างอาบน้ำ 14,850 บาท
รวมทั้งหมด 38,500 บาท (ค่าวัสดุก่อสร้าง)

การจัดการให้อาหารสัตว์

- 1 แม่พันธุ์โคหรือแม่พันธุ์กระบือ** จำนวน 5 ตัว กินหญ้าเต็มที่ 10% ของน้ำหนักตัว **กินหญ้ารวม 250 กิโลกรัม/วัน** มีการจัดการให้พืชอาหารสัตว์ตามประสิทธิภาพผลผลิตหญ้าเนเปียร์ ดังนี้ **ช่วงฤดูฝน 120 วัน** (มิถุนายน-กันยายน) : กินหญ้าสดอย่างเดียว 250 กิโลกรัม/วัน **ช่วงฤดูแล้ง 245 วัน** (ตุลาคม-พฤษภาคม) : กินหญ้าสด 190 กิโลกรัม และหญ้าหมัก 60 กิโลกรัม **รวมกินหญ้าทั้งหมด 91.25 ตัน/ปี**
แบ่งเป็นหญ้าสด 76.55 ตัน หญ้าหมัก 14.70 ตัน
- 2 เวลาที่ใช้ในการตัด 1 ชั่วโมง 30 นาที หั่นสับ 2 ชั่วโมง**
รวมใช้เวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที
- 3 ต้นทุน :** ค่าพืชอาหารสัตว์ 6,475 บาท/ตัว/ปี

การจัดการแปลงหญ้าเนเปียร์

▶ พื้นที่แปลงหญ้า : 1 ไร่

ระยะปลูก 60X40 เซนติเมตร
จำนวน 2,688 กอ

▶ การให้น้ำ : 3 สัปดาห์แรกหลังการตัดให้น้ำ

สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
จากนั้นอีก 15 วัน
ให้น้ำอีก 1 ครั้ง

(เนื่องจากอยู่นอกเขตชลประทาน จึงใช้ระบบน้ำบาดาล
ซึ่งไม่เพียงพอตลอดทั้งปี)

▶ การให้ปุ๋ย : ใส่ปุ๋ยคอก

ทุกครั้งหลังการตัด จากนั้น
เมื่อเริ่มแตกหน่อใส่ปุ๋ยยูเรีย
15 กิโลกรัม/ไร่/ครั้ง

▶ การตัด : ตัดครั้งแรก

เมื่ออายุ 60 วัน
จากนั้นตัดทุกๆ 45 วัน
รวมตัดได้ทั้งหมด 8 ครั้ง/ปี

▶ ผลผลิต : ฤดูฝน (มิถุนายน-กันยายน)

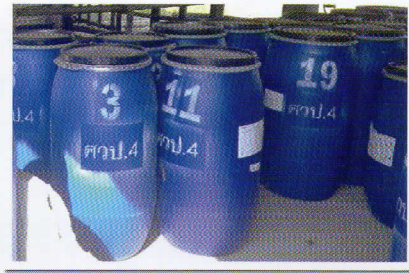
จำนวน 19 ตัน/ครั้ง ฤดูแล้ง (ตุลาคม-พฤษภาคม)
จำนวน 10 ตัน/ครั้ง รวมผลผลิตทั้งหมด 100 ตัน/ปี

▶ ต้นทุน : หญ้าสด 0.35 บาท/กิโลกรัม

(ค่าไถเตรียมดิน ค่าปุ๋ยยูเรีย และค่าไฟฟ้าเครื่องสูบน้ำ
และส่งน้ำ 4.13 บาท/ชั่วโมง)

การทำหญ้าเนเปียร์หมัก

▶ ถังหมัก ขนาด 150 ลิตร หมักหญ้าได้ 60 กิโลกรัม

▶ เวลาที่ใช้

ทั้งหมด 1 ชั่วโมง
20 นาที/1 ถัง
ตัดจากแปลง 23 นาที
หั่นสับ 30 นาที
อัดใส่ถัง 27 นาที

▶ ต้นทุน : การผลิตหญ้าหมัก 0.38 บาท/กิโลกรัม

หรือ 22.84 บาท/ถัง (ค่าหญ้าสด 0.35 บาท/กิโลกรัม
ค่าน้ำมันเครื่องตัดหญ้าสะพายไหล่ 0.34 บาท/60 กิโลกรัม
และค่าไฟฟ้าเครื่องหั่นสับ 3.00 บาท/ชั่วโมง)

